

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.030503 міжнародна економіка

Стан та перспективи підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства (на прикладі ПАТ «Одескабель»)

Виконавець:

Студенка 4 курсу групи 3

Кехтер Катерина Сергіївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ /підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор, завідувач кафедри МЕВ

Козак Юрій Георгійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Трансформаційні процеси та інтеграція України до світових наукоємних галузей спонукають підприємств не лише до підвищення ефективності виробничої діяльності, але й розвитку та пошуку стратегічних напрямків підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності. За даних умов конкуренція як на внутрішніх, так і зовнішніх ринках набуває розмаху, стає більш жорсткою, тому українські підприємства повинні результативно скоординувати бізнес-процеси, направити зусилля на підвищення якості продукції та розширення зовнішньоторговельних відносин.

Наразі кабельна галузь є однією із найрозвинутіших секторів української економіки. Інновації в науці та техніці спонукають виробників не лише до урізноманітнення кабельно-провідникової продукції, а й постійним технологічним розробкам, що є складовою підвищення конкурентоспроможності самого підприємства. Але у зв'язку із не стабільними кризовими явищами на вітчизняному ринку гостро постає питання виходу кабельних підприємств на міжнародні ринки, сертифікати та якості відповідності якої відповідає більшості європейським стандартам, що в кінцевому результаті є фундаментом до підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємств.

Теоретико-методологічною основою дослідження є наукові праці та надбання вітчизняних та зарубіжних дослідників, серед яких слід доцільно виокремити наступних: О. Амоша, І. Бабій, І. Буряк, О. Бойко, І. Васюк, В. Геєць, О. Єрмакова, Н. Горбаль, І. Грозний, А. Дунська, Є. Зборовська, Ю. Козак, І. Уханова, А. Яковлев та інших.

Метою роботи є вивчення теоретичних засад ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства та практичне використання отриманих теоретичних знань для розробки системи заходів з підвищення їх рівня на прикладі підприємства ПАТ «Одескабель».

Для виконання поставленої мети слід вирішити наступні **завдання**:

- дослідити економічну сутність категорії «ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства»;
- узагальнити економічні фактори, що впливають на ефективність зовнішньоторговельної діяльності кабельного підприємства;
- розкрити методичні підходи щодо оцінювання ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємств;
- проаналізувати зовнішньоекономічну діяльність підприємства ПАТ «Одескабель»;
- здійснити SWOT-аналіз підприємства ПАТ «Одескабель»;
- проаналізувати рівень показників ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства ПАТ «Одескабель», їх динаміку;

- запропонувати стратегічні напрямки удосконалення експортної політики ПАТ «Одескабель»;
- обґрунтувати можливість диверсифікації світових ринків підприємства ПАТ «Одескабель».

Об'єктом дослідження є процес формування рівня показників ефективності зовнішньоторговельної діяльності ПАТ «Одескабель».

Предметом дослідження виступають теоретико-методичні та організаційно-економічні рішення щодо підвищення рівня ефективності зовнішньоторговельної діяльності кабельних підприємств.

Вихідними даними для дослідження і розробки поставлених задач стали наукові статті науковців та практиків, монографії, періодичні видання, статистична звітність підприємства, внутрішня документація та регламенти підприємства, що відповідно були оброблені й узагальнені для одержання необхідних висновків і рекомендацій.

У процесі наукового дослідження застосовувалися **загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання**. При теоретико-методичному аналізі ефективності зовнішньоторговельної діяльності із загальнонаукових методів застосовано аналіз та синтез, індукція та дедукція, метод узагальнення та класифікації. До спеціальних методів відноситься метод економічного аналізу (в процесі аналізу динаміки зовнішньоекономічної діяльності ПАТ «Одескабель»), графічний (для наочного схематичного зображення результатів дослідження) та табличний методи (подання результатів зведення та групування аналітичних даних зовнішньої торгівлі ПАТ «Одескабель»).

Практичне значення результатів полягає в наданні стратегічних напрямків підприємству ПАТ «Одескабель» щодо підвищення рівня ефективності зовнішньоторговельної діяльності для покращення його фінансових результатів.

За результатами виконання випускної роботи бакалавра **опубліковано** одну наукову статтю:

Кехтер К., Козак Ю. Г. Вплив економічних чинників на рівень ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства / К. Кехтер, Ю. Г. Козак // Матеріали студентської науково-практичної конференції «Минуле, Сучасне, Майбутнє», Випуск 9 (м. Одеса, 9 квітня 2019 р.) / Одеський національний економічний університет. – Одеса: ОНЕУ, 2019. – С. 274-278.

Наукові результати дипломної роботи бакалавра **апробовано** на міжнародній конференції:

Кехтер К., Козак Ю. Г. Аналіз ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства кабельної промисловості / К. Кехтер, Ю. Г. Козак // Матеріали виступів Всеукраїнського форуму з проблем міжнародних економічних відносин (в онлайн форматі). «Розвиток міжнародної торгівлі в

умовах глобальних економічних дисбалансів» (11 квітня 2019 року). – Житомир : ЖДТУ, 2019 (Електронне видання).

Обсяг та структура роботи: дипломна робота містить 66 сторінок, складається з вступу, трьох розділів, висновку та списку використаної літератури.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретико-методичні основи дослідження ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємств»** наведено ґрунтовний аналіз економічних категорій «ефект», «ефективність» та «ефективність зовнішньоторговельної діяльності підприємств» та розкрито особливості зовнішньоторговельної діяльності підприємств кабельної галузі, проведено узагальнення економічних факторів впливу на розвиток зовнішньоторговельної діяльності та розглянуто основні методики оцінки ефективності ЗЕД підприємства.

У другому розділі **«Аналіз ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства ПАТ «Одескабель»** зроблений комплексний аналіз показників фінансової, господарської, зовнішньоекономічної діяльності ПАТ «Одескабель», зроблено SWOT-аналіз діяльності ПАТ «Одескабель» для реалізації наявних можливостей і протистоянню загрозам та виявленню внутрішніх недоліків підприємства.

У третьому розділі **«Шляхи підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства ПАТ «Одескабель»** запропоновано стратегічні напрямки удосконалення експортної політики ПАТ «Одескабель» та розширення меж товарного ринку Європейського союзу за рахунок виходу підприємства на зовнішній ринок Бельгії.

ВИСНОВКИ

У роботі проведено аналіз теоретичних та методичних підходів науковців щодо визначення економічного змісту терміну «ефективність зовнішньоторговельної діяльності підприємства», проведено економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства ПАТ «Одескабель», рівня ефективності зовнішньоторговельної діяльності та розроблені стратегічні напрямки та заходи щодо підвищення ефективності даного показника.

За результатами наукового дослідження, проведеного у даній роботі, можна зробити такі висновки:

1) Визначено, що найбільш раціональним є трактування економічної ефективності зовнішньоторговельної діяльності як ступінь збільшення доходу від цих операцій за рахунок критерію економічної ефективності – прибутку.

2) Окреслено, що на підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства в одній мірі впливають як екзогенні, так і ендогенні фактори. Кожне підприємство самостійно здійснює їх оцінку та аналіз з метою підвищення ефективності показників ЗЕД.

3) Розглянуто, систематизовано та наведено методичні підходи щодо оцінювання ефективності зовнішньої торгівлі промислового підприємства.

4) Проаналізовано, що ПАТ «Одескабел» спеціалізується на виробництві наступних видів продукції: LAN-кабелі, волоконно-оптичні кабелі, кабелі зв'язку, нагрівальні кабелі, радіочастотні та спеціальні кабелі, силові кабелі, шнури, проводи. Визначено відповідно до розрахунків, що у 2017 році на підприємстві спостерігається сприятлива тенденція до зростання чистого доходу на 1002453 тис. грн., а питомої вага експорту в загальному обсязі – на 7 п.п. у порівнянні з показниками 2013 року, що свідчить про високий рівень ефективності діяльності відділу експорту на підприємстві. Зроблено висновки щодо розподілу експорту підприємства «Одескабел» по товарній структурі зовнішньої торгівлі, що 2017 році в порівнянні з 2015 роком спостерігається зростання вартості експорту підприємства на 168219 тис. грн. або на 53,65 %, при цьому найбільшу питому вагу в загальному експорті займають LAN кабелі та складають 37,17 % (37090,08 укм) та волоконно-оптичні кабелі – 32,12 % (158997,5 укм), згодом йдуть силові кабелі у розмірі 21,10 % (2655 укм) та інше близько 9,61 % вартістю 46 298 тис. грн. Слід зазначити, що зовнішніми ринками в 2017 році стали наступні країни: Російська Федерація, Молдова, Білорусь, Вірменія, Азербайджан, Чехія, Словачія, Грузія, Алжир, Австрія, Італія, Іспанія, Польща, Румунія, Німеччина, Норвегія та Ізраїль.

4) На прикладі підприємства ПАТ «Одескабел» було досліджено вплив зовнішніх та внутрішніх чинників на рівень ефективності зовнішньоторговельної діяльності шляхом використання SWOT-аналізу. Виявлено наступні загрози: зростання кількості конкурентів, цінова конкуренція, підвищення обсягів більш дешевого імпорту, зміна курсів валют, зниження рівня платоспроможності населення, кризові явища в економіці України, країнах ЄС і Світу.

6) Відповідно до розрахунків, акцентовано увагу на тому, що незважаючи на зростання експортованої продукції на 53,65 % та покращення чистого прибутку на 5700 тис. грн. (9,61 %) та підвищення кількості іноземних торгових партнерів на підприємстві в порівнянні з 2015 роком, на підприємстві спостерігається несприятлива тенденція до зниження показників ефективності діяльності, що потребує пошук комплексу потенційних резервів удосконалення

вектору експортної діяльності підприємства та рівня її ефективності.

7) Запропоновано наступні стратегічні напрямки удосконалення експортної політики: використання АВС-аналізу при формуванні збуту на експорт кабельно-провідникової продукції підприємства; розширення меж участі підприємства у міжнародних ярмарках та виставках з метою підписання додаткових торгових угод, поживлення міжнародних економічних зв'язків. (International Wire & Cable Exhibition, Бельгія, м. Брюссель); надано рекомендації щодо використання стратегії міжнародного бенчмаркінгу на прикладі технологічної розробки конфігуратору, що дозволить споживачеві самостійно формувати кабель, враховуючи такі критерії як умови експлуатації, довжина і швидкість переміщення, мінімальний радіус вигину, сумісність функцій.

8) Обґрунтовано, що одним із напрямків підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства «Одескабель» є розширення меж товарного ринку Європейського союзу за рахунок виходу підприємства на зовнішній ринок Бельгії. Досліджено, що головним міжнародним конкурентом є компанія NEXANS – французький виробник кабельно-провідникової продукції, до складу якого входять наступні бельгійські кабельні заводи: Câbleries de Charleroi, Câbleries de Douvres та Opticable. Враховуючи розширення ринків збуту ПАТ «Одескабель» шляхом виходу підприємства методом прямого експорту на ринок Бельгії кабельної продукції прогнозований дохід за песимістичним сценарієм складатиме 1,45 млн. грн, а оптимістичним – 2,91 млн. грн.

АНОТАЦІЯ

Кехтер Катерина Сергіївна, «Стан та перспективи підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності підприємства (на прикладі ПАТ «Одескабель»)»
випускна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 6.030503 «Міжнародна економіка», Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

Випускна робота складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес формування рівня показників ефективності зовнішньоторговельної діяльності ПАТ «Одескабель».

У роботі розкриваються теоретичні аспекти таких економічних категорій як економічних категорій «ефект», «ефективність» та «ефективність зовнішньоторговельної діяльності підприємства». Досліджено та систематизовано економічні фактори впливу на здійснення зовнішньоторговельної діяльності підприємством, наведено методики оцінки її ефективності.

За допомогою SWOT-аналізу виявлено вплив економічних факторів на здійснення експортної діяльності ПАТ «Одескабель», проведено аналіз динаміки показників ефекту та ефективності зовнішньоторговельної діяльності ПАТ «Одескабель».

Запропоновано стратегічні напрямки удосконалення експортної політики ПАТ «Одескабель» та розширення меж товарного ринку Європейського союзу за рахунок виходу підприємства на зовнішній ринок Бельгії.

Ключові слова: ефект, ефективність, підвищення ефективності, зовнішньоторговельна діяльність підприємства, експортний потенціал, кабельна продукція.

ANNOTATION

Kekhter Katerina Sergiyivna"The state and prospects of increasing the efficiency of foreign trade activity of the enterprise (for example, PJSC" Odeskabel ")" on the receipt of educationally qualifying level of bachelor of speciality 6.030503 "International economy" the Odessa national economic university Odessa, 2019.

Thesis consists of three chapters. Object of research - the process of formation of the level of indicators of the effectiveness of foreign trade activities PJSC "Odeskabel".

The paper reveals the theoretical aspects of such economic categories as economic categories of "effect", "efficiency" and "effectiveness of foreign trade enterprises." Economic factors impact on the foreign trade enterprise are systematically explored, the methodology for assessing its effectiveness is provided.

Using SWOT-analysis the impact of economic factors on export PJSC "Odeskabel", dynamics of the effect and efficiency of foreign trade PJSC "Odeskabel" is analyzed.

Strategic directions of improvement of export policy are offered for PJSC "Odeskabel" and expanding the boundaries of the European Union's commodity market at the expense of the company's exit to the Belgian foreign market.

Key words: effect, efficiency, efficiency increase, foreign trade activity of the enterprise, export potential, cable products.